



mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr.70,
Republica Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 30 79, fax:(+ 373 22) 22 53 30,
e-mail: info@csj.md

Chișinău, M. Kogalniceanu 70 street,
Republic of Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 30 79, fax:(+ 373 22) 22 53 30,
e-mail: info@csj.md

26 februarie 2021

2114

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

Doamnei Manole Domnica

Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, nr. 28, MD-2004

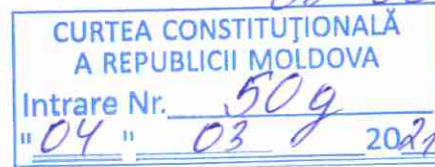
În conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) lit. d), g) din Constituția Republicii Moldova, Hotărârii Constituționale nr.2 din 09.02.2016, vă expediem încheierea nr. 1ra-654/2021 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 10.02.2021 și cererea din 10.12.2020 privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „înșelăciune sau abuz de încredere” din alin.(1) al art.190 Cod penal nr.985-XV din 18 aprilie 2002 (*norma de încriminare în redacția de până la modificările operate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, M.O. nr.309-320/17.08.2018*) și din alin.(1) al art.196 Cod penal, nr.985-XV din 18 aprilie 2002, pentru soluționare.

Anexă:

- Copia cererii din 10 decembrie 2020, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, pe - 18 file;
- copia încheierii nr.1ra-654/2021 din 10 februarie 2020 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, privind examinarea cererii din 10 decembrie 2020 cu referire la ridicarea excepției de neconstituționalitate pe – 3 file.

Judecător

Turcan Anatolie



2
144

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușeanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie
1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. c) și 39 din Codul
Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume - **Rusu**

2. Prenume - **Eugen**

3. Funcția - **Avocat BAA „Pro Dreptate”**

4. Adresa -

5. Tel./fax -

6. Numele și prenumele reprezentantului

7. Ocupația Reprezentantului

8. Adresa reprezentantului

9. Tel 10. Fax

453

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității prevederilor:

Textul „înșelăciune sau abuz de încredere”

- **din alin.(1) al articolului 190 alin.(1) din Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002** (norma de incriminare în redacția de până la modificările operate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, M.O. nr.309-320/17.08.2018) și
- **din alin.(1) al articolului 196 din Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002.**

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

Circumstanțele cauzei penale nr. 1a-13/2017

13. La 03.07.2009 SRL „Ialcom Agro” (or.Ialoveni), reprezentată de directorul comercial I.Luca, în calitate de cumpărător și SRL „Cidonia” (sat.Todirești, Ungheni), reprezentată de directorul Gh.Dunai, în calitate de vânzător, au încheiat un *Contract de vânzare-cumpărare* a caiselor la prețul 12 lei/kg, cu achitarea preventivă prin transfer bancar. La 06.07.-08.07.2009 I.Luca, în trei tranșe a procurat de la SRL „Cidonia” 49749 kg de caise la valoarea totală de 596 988 lei, pentru care au fost eliberate de vânzător facturi fiscale. Pentru prima tranșă de caise din 06.07.2009 SRL „Ialcom Agro” printr-un transfer bancar preventiv a achitat SRL „Cidonia” suma de 102 000 lei. La 22.07.2009 SRL „Ialcom Agro”, prin intermediul băncii a mai achitat încă 80 000 lei. La 25.08.2009 părțile au încheiat un grafic de reeșalonare a datoriei.

La 16.09.2009, până la expirarea termenului de plată a datoriilor stabilit prin graficul de reeșalonare a achitărilor, directorul SRL „Cidonia” a sesizat Inspectoratul de poliție Ungheni, solicitând ajutor în restituire a datoriei și tragerea lui I.Luca la răspundere pentru prejudiciul cauzat. La 30.11.2009 pe acest fapt, în privința lui I.Luca a fost pornită urmărirea penală în baza art.190 alin.(5) CP. Ulterior, după aproape 2 ani, la 07.06.2011, pe aceeași faptă a fost pornit urmărirea penală în baza art.190 alin.(5) Cod penal (*în continuare, după caz-CP*) și art.361 alin.(1) CP și în privința administratorului SRL „Ialcom Agro” E.Vutcariova, aceasta fiind acuzată de participare la pretinsa *”dobândire ilicită a bunurilor SRL „Cidonia” prin înșelăciune și abuz de încredere”* conform contractului din 03.07.2009. La 07.06.2011 a fost pornită urmărirea penală și în privința lui I.Luca în baza art.361 alin.(1) CP, fiind acuzat că la 03.07.2009, semnând contractul de vânzare-cumpărare a caiselor în calitate de director comercial al SRL „Ialcom Agro”, *”a confecționat și a folosit un document oficial fals (acest contract), care acordă drepturi sau eliberează de obligații”*.

La 28.09.2011 a fost întocmit rechizitoriul în cauza penală nr. 2009360454, pornită la 30 noiembrie 2009, prin care E.Vutcariova și I.Luca au fost acuzați de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (5) CP, fiind învinuiți că au *”dobândit ilicit bunurile altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere în proporții deosebit de mari.”* Concomitent, persoanele vizate au fost acuzate și de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 361 alin. (1) CP.

În instanța de fond, procurorul le-a modificat învinuirea în sensul agravării conform art.326 Cod de procedură penală (*în continuare, după caz-CP*), învinuindu-i pe aceștia că au comis infracțiunea prevăzută la art.361 alin.(2) lit.b) CP.

13.1. Prin sentința Judecătorei Ungheni din 10 iunie 2013:

Vutcariova Ecaterina a fost condamnată în baza art. 361 alin. (2) CP la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere și de administrator al valorilor materiale pe un termen de 3 ani, conform art. 90 CP, executarea pedepsei i-a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 3 ani;

Luca Isidor a fost condamnat în baza art. 361 alin. (2) CP la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere și de administrator al valorilor materiale pe un termen de 1 an, și în baza art. 196 alin. (4) CP - la 2 ani închisoare. Potrivit art. 84 alin. (1) și (4) CP,

76/4

pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsă definitivă de 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere și de administrator al valorilor materiale pe un termen de 1 an, conform art. 90 CP, executarea pedepsei i-a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 3 ani.

În motivarea sentinței, **instanța de fond a reținut că acțiunile inculpaților urmează a fi reîncadrate de la art. 190 alin. (5) în baza art. 196 alin. (4) CP, adică cauzarea de daune materiale în proporții deosebit de mari prin înșelăciune sau abuz de încredere**, dacă fapta nu constituie o însușire. Examinând cauza, instanța a menționat că potrivit învinuirii, inculpații, folosindu-se de ștampila SRL „Ialcom Agro”, au primit de la SRL „Cidonia” bunuri în proporții deosebit de mari, *trăgând foloase din aceste bunuri*. Însă, *acuzarea nu a prezentat probe care ar confirma că inculpații au însușit aceste bunuri*. Totodată inculpații n-au restituit părți vătămate aceste bunuri ori contravaloarea lor, cauzând proprietarului un prejudiciu în proporții deosebit de mari.

Sentința a fost atacată de către procuror, care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpații să fie condamnați în **baza art.190 alin. (5)**, 361 alin. (2) lit. b) CP la 10 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a desfășura activitate economică pe un termen de 3 ani, cu executare. Apelantul a invocat că vinovăția inculpaților în comiterea infracțiunilor incriminate a fost dovedită integral prin probele administrate, iar versiunea apărării nu și-a găsit confirmare.

Avocatul inculpaților a declarat apel împotriva sentinței solicitând casarea acesteia și adoptarea unei noi soluții **privind achitarea pe toate capetele de acuzare, invocând mai multe vicii fundamentale**.

Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 25 mai 2016, toate apelurile au fost admise, casată sentința instanței de fond și pronunțată o nouă hotărâre, prin care inculpații **au fost achitați de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) CP, pe motiv că faptele lor nu întrunesc elementele infracțiunii**, iar procesul penal în privința inculpaților pe art. 361 alin. (2) lit. b) CP a fost încetat, în legătură cu expirarea termenului prescripției tragerii la răspundere penală.

În decizia adoptată instanța de apel, printre altele, *„a reținut că, deși instanța de fond în fapt a constatat cauzarea daunelor materiale în proporții deosebit de mari prin înșelăciune sau abuz de încredere de către Vutcariova E., a încadrat acțiunile ei în baza art. 196 alin. (4) Cod penal, în dispozitiv a omis să-i stabilească pedeapsa penală, pe când stabilindu-i lui Luca I. în temeiul art. 196 alin. (4) și 361 alin. (2) Cod penal pedeapsa penală, nu i-a reținut în acțiuni faptele criminale considerate a fi dovedite, ce a dus la condamnarea lui pentru faptele de comiterea cărora n-a fost recunoscut culpabil”*.

Procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți a declarat recurs ordinar, în care a solicitat casarea acestei decizii în partea învinuirii inculpaților în baza art. 190 alin. (5) CP, invocând că probele administrate dovedesc clar că inculpații sunt vinovați în comiterea infracțiunilor incriminate.

Prin decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 6 decembrie 2016, au fost admise recursurile ordinare declarate de către procuror și reprezentantul părții vătămate SRL ”Cidonia”, casată decizia instanței de apel din 25 mai 2016, fiind dispusă rejudecarea cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată. Adoptând această decizie instanța de recurs a dat unele indicații pentru instanța de rejudecare în sensul prevederilor art.436 alin.(2) CPP, menționând, printre altele, că instanța de apel: *nu s-a pronunțat în genere asupra episodului privind falsificarea contractului din 03.07.2009, încheiat cu SRL „Cidonia”, incriminat ambilor inculpați”*.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 30.09.2020 au fost admise apelurile procurorului în Procuratura Ungheni, avocatului inculpaților și avocatului părții vătămate SRL ”Cidonia”, declarate împotriva sentinței Judecătoriei Ungheni din 10.06.2013, a fost casată parțial sentința instanței de fond, inclusiv din alte motive, s-a pronunțat o nouă hotărâre potrivit modului prevăzut pentru prima instanță, prin care:

- s-a încetat procesul penal în privința inculpaților în comiterea infracțiunii prevăzute de art.

361 alin. (2) lit.b) CP în legătură cu intervenirea termenului de prescripție prevăzut de art. 60 CP;
- E.Vutcariova și I.Luca se recunosc vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) CP, cu stabilirea pedepsei cu închisoarea pe termen de 8 ani, cu executare, cu privarea de dreptul de a practica activitate economică pe termen de 3 ani.

Autorul sesizării a atacat Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 30.09.2020 printr-o cerere de recurs ordinar la Curtea Supremă de Justiție, invocând temeiurile prevăzute la art.427 alin.(1) pct. 6), 8), 11), 12), 13) și 16) CPP.

13.2. Printre altele, în recurs autorul sesizării a menționat că **soluția primei instanțe de a reîncadra acțiunile inculpaților din art.190 alin.(5) CP în art.196 alin.(4) CP este una arbitrară adoptată prin interpretarea extensivă în defavoarea inculpaților**, care la momentul comiterii pretinsei infracțiuni, nu puteau să cunoască că acțiunile lor de semnare a contractului civil de comercializare a produselor agricole din 03.07.2009 și de angajare/eliberare a lui I.Luca în serviciu **ar putea fi calificate ca „falsificare a documentelor oficiale,” ca „înșelăciune și abuz de încredere”**, comise cu scop de însușire a bunurilor altei persoane. Recurentul a considerat că această soluție nu este altceva decât o modalitate de aplicare a legii penale printr-o interpretare extensivă în defavoarea persoanei, **care contravine articolelor 22 și 23 din Constituție și articolului 7 din CEDO.**

13.3. Din rațiunea celor expuse *supra* rezultă că norma de incriminare – textul „*înșelăciune sau abuz de încredere*” din alin.(1) al art.190 Cod penal (*în redacția de până la modificările operate prin Legea nr.179 din 26.07.2018-în continuare -redacția anterioară*) din alin.(1) al art.196 Cod penal, a cărei constituționalitate se solicită a fi verificată, **urmează a fi aplicată la soluționarea cererii de recurs ordinar, depus de autorul sesizării la Curtea Supremă de Justiție** în temeiul art.427 alin. (1) CPP în interesele inculpaților E.Vutcariova și I.Luca.

În context ste de reținut că prin Legea pentru modificarea unor acte legislative, nr.179 din 26 iulie 2018, în dispoziția alineatului (1), al art.190 Cod penal **textul „înșelăciune sau abuz de încredere” se substituie cu textul „inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile”**.

Din înțelesul acestei legi de modificare rezultă că textul criticat a fost exclus din ilicitul penal, fiind înlocuit cu un alt text care, conform considerentelor Curții Constituționale din Decizia nr.126 din 15.11.2018 (§23), prin care „*Curtea admite că prin noua redacție a articolului 190 alin. (1) din Codul penal a fost detaliată latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, legislatorul urmărind scopul eliminării acestei interpretări extensive defavorabile*”.

Cu toate acestea, textul criticat continuă să fie aplicat de instanțele judecătorești în cazul când faptele inputate au fost comise până la adoptarea și intrarea în vigoare a Legii 179 din 26.07.2018, inclusiv **aceste norme de incriminare contestate sunt aplicate în cauza clienților mei**, care la moment urmează să fie examinată de Curtea Supremă de Justiție în legătură cu recursul ordinar al subsemnatului asupra deciziei Curții de Apel Bălți din 30.09.2020 privind condamnarea lui E.Vutcariova și I.Luca, învinuiți de comiterea infracțiunii de escrocherie comisă în anul 2009. În opinia recurentului textul criticat nu îndeplinește criteriile de claritate și previzibilitate impuse de art.7 din CEDO, pe care motiv aplicarea acestora este contrară jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Astfel, reieșind din prevederile art.7 alin.(3) CPP, în coroborare cu Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție se constată că în procesul judecării cauzei instanța de judecată este sesizată de una din părți asupra neconstituționalității actului aplicabil, care poate fi supus controlului de constituționalitate, judecătorul ordinar sau completul de judecată nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, dar în mod obligatoriu va demara procesul de exercitare a controlului constituționalității invocată de parte în proces, fiind obligați să suspende judecarea cauzei și să sesizeze Curtea Constituțională,

prezentând direct Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

13.4. Ținând cont de faptul că normele de incriminare criticate nu mai sunt în vigoare, **excepția de neconstituționalitate este solicitată în conformitate cu prevederile pct.73 din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016**, care prevede că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și în cazul în care normele criticate se aplică faptelor săvârșite sub imperiul legii vechi, dar sunt judecate după ieșirea din vigoare a legii vechi de incriminare.

După cum rezultă din circumstanțele cauzei în speță și din argumentele invocate de autorul sesizării, textul criticat are incidență la judecarea cauzei în speță care se află pe rolul instanțelor judecătorești.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚI

14. Reclamantul își sprijină argumentarea și își întemeiază solicitările pe următoarele prevederi legale și jurisprudențiale:

Prevederile relevante ale Constituției RM:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate”.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional”.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime”.

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos”.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.”

Jurisprudența Curții Constituționale

Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016

„71. ... excepția de neconstituționalitate reprezintă o acțiune procesuală de apărare ...

73. În acest context, pornind de la natura excepției de neconstituționalitate, ea poate fi ridicată atât asupra actelor în vigoare, cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, cât și asupra actelor care nu mai sunt în vigoare, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte iar norma este aplicabilă raporturilor juridice litigioase și este determinantă în soluționarea cauzei.

80. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.”

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 9 din 29.04.2016

„26. ... la analiza conținutului unei fapte penale trebuie avut în vedere: conținutul concret (de facto), care constituie săvârșirea faptei în realitatea obiectivă de către o persoană și care se înscrie în tiparul abstract al normei de incriminare, și conținutul legal (de jure), care cuprinde elementul obiectiv și subiectiv prin care o faptă devine infracțiune, prin urmare - componentă de infracțiune, descrisă în normele părții speciale a Codului penal.

27. Persoana poate fi trasă la răspundere penală pentru o infracțiune dacă acțiunea/inacțiunea săvârșită de facto de către aceasta conține semnele unei componente de infracțiune de jure. De aceea, încadrarea juridică a faptei se poate face pentru o infracțiune sau mai multe infracțiuni din legea penală.

28. ... Curtea reține că încadrarea juridică a faptei, fiind o operațiune complexă, îndreptată spre determinarea adevărului obiectiv, presupune potrivirea dintre semnele faptei săvârșite în realitatea obiectivă cu semnele componente de infracțiune desprinse din norma de incriminare, competență atribuită organelor judiciare.”

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 22 din 27.06.2017

„53. Curtea reține că garanțiile constituționale prevăzute de art. 22 din Constituție, de rând cu prevederile art. 7 din Convenția Europeană, consacră principiul legalității incriminării și pedepsei penale.

56. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că garanțiile instituite în Constituție impun ca doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală. O astfel de modalitate de aplicare poate genera interpretări abuzive.

59. De asemenea, Curtea reamintește că în jurisprudența sa a reținut că persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal (HCC nr. 21 din 22 iulie 2016, § 71)".

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 22 din 01.10.2018

„29. În acest sens, Curtea constată că principiul legalității incriminării și a pedepsei penale presupune, prin definiție, că nicio faptă nu poate fi considerată infracțiune dacă nu există o lege care să o prevadă (nullum crimen sine lege) și că pedepsele nu pot fi aplicate dacă nu sunt prevăzute de lege (nulla poena sine lege). Legalitatea incriminării și a pedepsei reprezintă principala garanție a securității juridice a persoanei în materie penală.

34. La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme (Koprivnikar v. Slovenia, 24 ianuarie 2017, § 47).

Prevederi relevante ale Deciziei Curții Constituționale nr. 126 din 15.11.2018

„21. În orice caz, deși ține de competența instanțelor de judecată să interpreteze și să clarifice normele legale penale, acestea nu sunt îndreptățite să recurgă la o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale. O asemenea abordare este interzisă de articolul 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană. În consecință, cerința interpretării stricte a normei penale urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului.

22. Pe de altă parte, Curtea a constatat în analiza sa abstractă cu privire la previzibilitatea dispozițiilor contestate că, în varianta anterioară, escrocheria era definită ca „dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere”. Testul timpului a arătat că aceste dispoziții legale au condus, prin formularea lor vagă, la instituirea unei practici judiciare prin care unele persoane erau trase la răspundere penală pentru simplul fapt al neexecutării obligațiilor civile. Această interpretare extensivă defavorabilă a legii penale a fost constatată de către Curtea Supremă de Justiție în jurisprudența sa. Ea a casat mai multe decizii ale instanțelor ierarhic inferioare, menționând, între altele, că nimeni nu poate fi privat de libertatea sa din simplul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală (a se vedea Dosarul nr. Ira-1644/14, 16 decembrie 2014; Ira-940/2017, 25 iulie 2017; Dosarul nr. Ira-9/2018, 2 februarie 2018).

23. Astfel, Curtea admite că prin noua redacție a articolului 190 alin. (1) din Codul penal a fost detaliată latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, legislatorul urmărind scopul eliminării acestei interpretări extensive defavorabile.”

Prevederi relevante ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială ... care va hotărî ... asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa... .

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul: a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa; b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale; c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer ...”

Articolul 7

Nici o pedeapsă fără lege

„1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate”.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

Hotărârea din 24.05.2007 în cauza Dragotoniu și Militaru – Pidhorni c. României

”33. Curtea amintește că art.7 alin. (1) din Convenție consacră, în general, principiul legalității delictelor și pedepselor (*Nullum crimen, nulla poena sine lege*) și interzice, îndeosebi, aplicarea retroactivă a dreptului penal atunci când se face în detrimentul acuzatului (*Kokkinakis împotriva Greciei*, 25 mai 1993, §52). În timp ce interzice în special extinderea domeniului de aplicare a infracțiunilor existente la faptele care, anterior, nu constituiau infracțiuni, el ordonă de asemenea să nu aplice legea penală în mod extensiv în detrimentul acuzatului, de exemplu prin analogie. Reiese că legea trebuie să definească clar infracțiunile și pedepsele care le sancționează (*Achour împotriva Franței*, nr. 67335/01, §41, 29 martie 2006).

34. Noțiunea de ”drept” (“law”) folosită la art.7 corespunde celei de ”lege” care figurează în alte articole ale Convenției; ea înglobează dreptul de origine atât legislativă cât și jurisprudențială și implică unele condiții calitative, între altele cele ale accesibilității și ale previzibilității (a se vedea, în special, *Cantoni împotriva Franței*, 15 noiembrie 1996, §29, *Coeme și alții împotriva Belgiei*, nr. 32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 și 33210/96, §145, și *E.K. împotriva Turciei*, nr. 28496/95, §51, 7 februarie 2002).

35. Ea amintește că însemnătatea noțiunii de previzibilitate depinde în mare măsură de contextul textului despre care este vorba, de domeniul pe care îl acoperă precum și numărul și calitatea destinatarilor săi (*Gropper Radio AG și alții împotriva Elveției* din 28 martie 1990, p.26, §68). Previzibilitatea legii nu se opune ca persoana interesată să fie nevoită să recurgă la o bună consiliere pentru a evalua, la un nivel rezonabil în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea decurge dintr-o anumită acțiune (a se vedea, între altele, *Tolstoy Miloslavsky împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, 13 iulie 1995, p.71, §37). Acest lucru se întâmplă de obicei cu profesioniștii, obișnuiți să facă dovada unei mari prudențe în exercitarea meseriei lor. De asemenea se poate aștepta de la ei să acorde o atenție deosebită evaluării riscurilor pe care le implică (*Cantoni*, citat anterior, §35).

37. Funcția decizională acordată instanțelor servește tocmai pentru a îndepărta îndoielile ce ar putea exista în privința interpretării normelor, ținând cont de evoluțiile practicii cotidiene, cu condiția ca rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și evident previzibilă (*S.W. împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, 22 noiembrie 1995, p.41, §36).

43. Din aplicarea extensivă a legii penale rezultă că, cel puțin din cauza lipsei unei interpretări jurisprudențiale accesibile și evident previzibile, cerințele articolului 7 nu ar putea fi privite drept respectate în privința unui acuzat.

Prevederi relevante ale Codului penal

Articolul 3. Principiul legalității

„(1) Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală.

(2) Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sânt interzise”.

Articolul 8. Acțiunea legii penale în timp

„Caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei”.

82

Articolul 10. Efectul retroactiv al legii penale

„(1) *Legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.*

(2) *Legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv”.*

Articolul 22. Responsabilitatea

„*Responsabilitatea este starea psihologică a persoanei care are capacitatea de a înțelege caracterul prejudiciabil al faptei, precum și capacitatea de a-și manifesta voința și a-și dirija acțiunile”.*

Articolul 51. Temeiul răspunderii penale

„(1) *Temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar componența infracțiunii, stipulată în legea penală, reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale.*

(2) *Răspunderii penale este supusă numai persoana vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală.”*

Articolul 52. Componența infracțiunii

„(1) *Se consideră componență a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă”.*

Articolul 113. Noțiunea de calificare a infracțiunii

„(1) *Se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală.*

(2) *Calificarea oficială a infracțiunii se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală și de către judecători.”*

Articolul 190. Escrocheria

„(1) *Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile, ...”*

Articolul 190. Escrocheria (în redacția până la 17.08.2018)

„(1) *Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, ...”*

Articolul 196. Cauzarea de daune materiale prin înșelăciune sau abuz de încredere

„(1) *Cauzarea de daune materiale în proporții mari proprietarului prin înșelăciune sau abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire, se pedepsește”*

Prevederi relevante ale Codului de procedură penală

Articolul 3. Acțiunea legii procesuale penale în timp

„(1) *În desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească.*

83 11

(2) *Legea procesuală penală poate avea efect ultraactiv, adică dispozițiile ei, în perioada de tranziție la o nouă lege procesuală penală, pot rămâne aplicabile acțiunilor procesuale reglementate de legea nouă. Caracterul ultraactiv se stipulează în legea nouă”.*

Articolul 6. Termeni și expresii utilizate în prezentul cod

„Termenii și expresiile utilizate în prezentul cod au următorul înțeles, dacă nu este o mențiune deosebită:

[...]

11¹) *eroare gravă de fapt – stabilirea eronată a faptelor, în existența sau inexistența lor, prin neluarea în considerare a probelor care le confirmau sau prin denaturarea conținutului acestora. Eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor;”*

[...]

Articolul 7. Legalitatea procesului penal

„(1) *Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.*

(2) *Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.*

(6) *Hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sânt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.*

(8) *Hotărârile definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului sânt obligatorii pentru organele de urmărire penale, procurori și instanțele de judecată”.*

Articolul 8. Prezumția nevinovăției

„(1) *Persoana acuzată de săvârșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atâta timp cât vinovăția sa nu-i va fi dovedită, în modul prevăzut de prezentul cod, într-un proces judiciar public, în cadrul căruia îi vor fi asigurate toate garanțiile necesare apărării sale, și nu va fi constatată printr-o hotărâre judecătorească de condamnare definitivă”.*

Articolul 10. Respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane

„(1) *Toate organele și persoanele participante la procesul penal sânt obligate să respecte drepturile, libertățile și demnitatea persoanei.*

Articolul 17. Asigurarea dreptului la apărare

„(2) *Organul de urmărire penală și instanța judecătorească sânt obligate să asigure participanților la procesul penal deplina exercitare a drepturilor lor procesuale, în condițiile prezentului cod”.*

Articolul 19. Accesul liber la justiție

„(1) *Orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanță independentă, imparțială, legal constituită, care va acționa în conformitate cu prezentul cod.*

(2) *Persoana care efectuează urmărirea penală și judecătorul nu pot participa la examinarea cauzei în cazul în care ei, direct sau indirect, sânt interesați în proces.*

(3) *Organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuitului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuează sau agravează răspunderea”.*

Articolul 22. Dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori

„(1) *Nimeni nu poate fi urmărit penal sau judecat pentru săvârșirea faptei penale cu privire la care a fost emisă o ordonanță neanulată de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei*

8/12

de sub urmărire penală și/sau de clasare a cauzei, sau de refuz în pornirea urmăririi penale ori cu privire la care a fost pronunțată o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare, de achitare sau încetare a procesului penal”.

Neconstituționalitatea textului ”înșelăciune sau abuz de încredere” din dispoziția alin.(1) al art.190 din CP, nr 985-XV din 18.04.2002 (redacția anterioară) și alin.(1) al art.196 CP

15. În materie penală, dispozițiile articolului 22 din Constituție și prevederile articolului 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950, (în continuare, după caz-Convenția Euroteană sau CEDO) garantează principiul legalității incriminării și al pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

15.1. Potrivit art.7 §1 CEDO, nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituie o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*). Textul acestei norme instituie principiul legalității delictelor și pedepselor și cel potrivit căruia o lege penală nu poate fi aplicată extensiv în detrimentul acuzatului, în special prin analogie, ceea ce înseamnă că o infracțiune trebuie să fie definită clar prin lege.

Această condiție este îndeplinită atunci când persoana poate să știe, pornind de la prevederile normei pertinente și la nevoie, cu ajutorul interpretării ce-i este dată în jurisprudență, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (*Hotărârea CtEDO din 25.05.1993 în cauza Kokkinakis c. Greciei, §52*). Noțiunea de ”lege” care incriminează faptele ce constituie infracțiuni corespunde sensului care se regăsește în alte dispoziții ale Convenției, el cuprinde atât normele de drept ”de origine legislativă” cât și pe cele *jurisprudențiale* și presupune îndeplinirea unor condiții calitative, cele de accesibilitate și de previzibilitate (*Hotărârea CtEDO din 15.11.1996 în cauza Cantoni c. Franței*).

15.2. Principiul legalității incriminării are consecințe atât în activitatea de elaborare a normelor penale, cât și în procesul aplicării acestora. Altfel spus, acesta este obligatoriu deopotrivă pentru legislator și pentru judecător. În activitatea legislativă, principiul legalității incriminării și a pedepsei intervine atât sub aspect material, cât și sub aspect formal. Sub aspect material, acest principiu îi impune legislatorului două obligații fundamentale: (1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente; și (2) să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența lui. Aspectul formal se referă la obligația legislativului de a adopta norme penale ca legi organice, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție (*HCC nr. 12 din 14 mai 2018, §§ 35, 36; nr. 22 din 01.10.2018, § 30*).

15.3. În Decizia nr. 126 din 15.11.2018 (§22) privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 190 alin. (1) din Codul penal Curtea constituțională a subliniat că „în varianta anterioară, escrocheria era definită ca „dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere”. Testul timpului a arătat că aceste dispoziții legale au condus, prin formularea lor vagă, la instituirea unei practici judiciare prin care unele persoane erau trase la răspundere penală pentru simplul fapt al neexecutării obligațiilor civile. Această interpretare extensivă defavorabilă a legii penale a fost constatată de către Curtea Supremă de Justiție în jurisprudența sa. Ea a casat mai multe decizii ale instanțelor ierarhic inferioare, menționând, între altele, că nimeni nu poate fi privat de libertatea sa din simplul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală (a se vedea Dosarul nr. Ira-1644/14, 16 decembrie 2014; Ira-940/2017, 25 iulie 2017; Dosarul nr. Ira-9/2018, 2 februarie 2018), iar în §22 menționat că „prin noua redacție a articolului 190 alin. (1) din Codul penal a fost detaliată latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, legislatorul urmărind scopul eliminării acestei interpretări extensive defavorabile.”

Astfel, viciul de calitate a dispozițiilor art. 190 alin. (1) CP în varianta anterioară a fost stabilit printr-o decizie a Curții Constituționale, ceea ce demonstrează prezența viciului de constituționalitate a textului de lege criticat.

15.4. Contrar celor enunțate, prin decizia Curții de apel Bălți din 30.09.2020 inculpații au fost

condamnați pentru „dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere” (a se vedea pct. 13.1.-13.2. supra), adică prin aplicarea unor dispoziții legale care nu corespund criteriilor de calitate și prin aplicarea extensivă în defavoarea persoanei a legii penale, situație incompatibilă cu garanțiile oferite de articolului 7 CEDO.

În acest context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza într-o hotărâre recentă, *Prigală v. Republica Moldova*, Hotărârea din 13 februarie 2018, (§§ 38-40), a stabilit că **”interpretarea extensivă defavorabilă constituie o încălcare a articolului 7 din Convenția Europeană.**

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare, după caz – *Curtea Europeană, CtEDO*) în materia art.7 §1 din CEDO referitor la principiul legalității incriminării și pedepsei (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), Curtea prevede că noțiunea de „drept” folosită la art. 7 corespunde celei de „lege” care apare în alte articole din Convenție și înglobează atât prevederile legale, cât și practica judiciară, presupunând cerințe calitative, îndeosebi cele ale accesibilității și previzibilității (*Hotărârea din 15.11.1996 în cauza Cantoni vs. Franța; Hotărârea din 24.05.2007 în cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni vs Romania*).

În cauza *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni vs Romania*, în §33 Curtea Europeană amintește „că art. 7 alin. 1 din Convenție consacră, în general, principiul legalității delictelor și pedepselor (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) și interzice, îndeosebi, aplicarea retroactivă a dreptului penal atunci când se face în detrimentul acuzatului (*Kokkinakis împotriva Greciei, Hotărârea din 25 mai 1993, seria A nr. 260-A, p. 22, paragraful 52*). În timp ce interzice în special extinderea domeniului de aplicare a infracțiunilor existente la faptele care, anterior, nu constituiau infracțiuni, el obligă, de asemenea, să nu se aplice legea penală în mod extensiv în detrimentul acuzatului, de exemplu prin analogie. **Reiese că legea trebuie să definească clar infracțiunile și pedepsele care le sancționează** (*Achour împotriva Franței [GC], nr. 67335/01, §41, 29 martie 2006*), iar în *Cauza Del Río Prada v. Spania* (cererea nr. 42750/09, Hotărârea din 21.10.2013, §91), Curtea a statuat că noțiunea de „lege”, prevăzută de art. 7 din CEDO „implică respectarea cerințelor calitative, îndeosebi cele privind accesibilitatea și previzibilitatea”.

15.5. În același context, Curtea Constituțională în jurisprudența sa constantă la acest capitol a reținut că garanțiile instituite în Constituție impun că **doar legiuitorul reglementează conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală.** O astfel de modalitate de aplicare poate genera interpretări abuzive. Cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii penale, urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului (*HCC nr. 21 din 22 iulie 2016, §70*).

De asemenea, Curtea Constituțională, în jurisprudența sa „reține că garanțiile constituționale prevăzute de art. 22 din Constituție, de rând cu prevederile art. 7 din Convenția Europeană, consacră principiul legalității incriminării și pedepsei penale.” ... și ca „doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală. O astfel de modalitate de aplicare poate genera interpretări abuzive.” (*HCC nr.22 din 27.06.2017, §§53,56*).

La fel, Curtea Constituțională în Hotărârea nr.14 din 27.95.2014 (§79) a menționat că „În *Raportul Comisiei de la Veneția privind preeminența dreptului* (adoptat la cea de-a 86-a sesiune plenară, 25-26 martie 2011) s-a stabilit: „Parlamentul nu poate deroga de la drepturile fundamentale adoptând texte ambigue de legi. Cetățenii trebuie să se bucure de o protecție juridică esențială în fața statului și instituțiilor sale.”, iar în 83 și 84 a statuat următoarele:

„83. Curtea reține că legea penală are repercusiunile cele mai dure comparativ cu alte legi sancționatoare, ea incriminează faptele cele mai prejudiciabile, respectiv, norma penală trebuie să dispună de o claritate desăvârșită pentru toate elementele componentei infracțiunii în cazul normelor din partea specială a legii penale. Această condiție este indispensabilă și în cazul normelor din partea generală a legii penale.

84. *Formulele generale și abstracte într-un caz concret pot afecta funcționalitatea legii penale, aplicarea ei coerentă și sistemică, ceea ce ar denatura principiul calității legii”.*

15.6. În același context, Curtea Europeană a menționat că legea trebuie să definească în mod

14
86

clar infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, **care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora**. Rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai **înlăturarea dubiilor** ce persistă cu ocazia interpretării normelor (*Cantoni v. Franța*, nr. 17862/91, Hotărârea din 15.10.1996, §§29, 32, și *Kafkaris v. Cipru*, Hotărârea din 12.02.2008, §§ 140-141). La fel și Curtea Constituțională în jurisprudența sa a reținut că **persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal** (HCC nr. 21 din 22.07.2016, § 71).

La fel, Curtea Constituțională, în același sens, în Hotărârea nr. 22 din 01.10.2018 (§34) a subliniat că „*La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme* (Koprivnikar v. Slovenia, 24 ianuarie 2017, § 47).

Considerații privind incriminarea faptelor prevăzute de articolele 190 și 196 CP

16. Conform relementărilor art.190 alin.(1) CP (redacția anterioară) latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie se exprimă prin dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, iar a infracțiunii prevăzute la art.196 CP – cauzarea de daune materiale proprietarului prin înșelăciune sau abuz de încredere, elementul material de înșelăciune și abuz de încredere fiind comun pentru ambele componente de infracțiuni.

Acțiunea de **înșelăciune** întrunește în sine: diferite metode, procedee și tehnici de operare a făptuitorului, cum ar fi denaturarea informațiilor despre sine, despre apartenența de o firmă sau organizație și posibilitățile financiare; dezinformarea victimei cu privire la marfă, etc. **Abuzul de încredere** are la bază relațiile interpersonale stabilite între făptuitor și victimă, care la rândul lor au în suport relații de prietenie de serviciu sau de afaceri.

16.1 Cum reiese din materialele cauzei, pe parcursul a 11 ani de la pornirea urmării penale, atât ofițerii care au exercitat nemijlocit urmărirea penală, procurorii de caz care au condus cu urmărirea penală, procurorii ierarhic superiori, care au respins propunerea de refuz în pornirea urmării penale și au anulat ordonanțele procurorilor de caz privind încetarea urmăririi penale pe motiv de lipsă în acțiunile inculpatului a componentei de escrocherie, procurorii - acuzatori de stat din Procuratura de nivelul Curții de Apel, atât și judecătorii din cadrul judecătoriei de fond și instanțelor de apel, axându-se pe pretensele fapte infracționale imputate – de „*dobândire ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere*” (art.190 alin.(1) CP) și pe aceleași fapte apreciate ca „*cauzare de daune materiale prin înșelăciune sau abuz de încredere*” (art.196 alin.(1) CP), au apreciat probele și argumentele administrate în cauză, în mare parte în mod diferit, adoptând pe caz soluții diferite, contradictorii pe unele și aceleași aspecte.

Luând în considerare cele menționate *supra*, reclamantul consideră că textul criticat „**înșelăciune sau abuz de încredere**” nu îndeplinește condițiile de claritate și previzibilitate a legii impuse de art.7 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

16.2. Astfel, conform materialelor cauzei E.Vutcariova a fost învinuită pentru următoarele fapte:

- *precum că iulie 2009, îndeplinând funcția de contabil-șef al SRL "Ialcomagro", în urma unei înțelegeri cu I.Luca, care nu era angajat al societății vizate, i-a transmis acestuia ștampila SRL "Ialcomagro" și rechizitele bancare necesare pentru a încheia contracte în numele societății. Tot ea, în lipsa împuternicirilor administratorului A.Leahu, atribuindu-și ilegal funcția de director interimar al societății, la 06.07.2009 a emis un ordin fals prin care I.Luca a fost angajat în societate în funcția de director comercial, iar la 10.07.2009, în același mod a emis un ordin, prin care I.Luca a fost eliberat din funcția de director comercial și alt ordin privind angajarea lui I. Luca în calitate de director comercial al societății prin cumul.*

Inculpatul I.Luca a fost învinuit pentru faptul că - *la 03.07.2009, prezentându-se ca director comercial al SRL "Ialcomagro" și utilizând ștampila și rechizitele bancare ale acestei*

825

societăți, a încheiat cu SRL "Cidonia" un contract de livrare a fructelor; în baza căruia, la 06.07.- 08.07.2009 SRL "Cidonia" a livrat pentru SRL "Ialcomagro", conform facturilor fiscale o cantitate totală de 49749 kg de caise în sumă de 596988 lei. Pentru produsele agricole procurate, E.Vutcariova împreună cu I.Luca, ca reprezentanți și prin intermediul SRL "Ialcomagro", au transferat pe contul SRL "Cidonia" 388554 lei, iar restul 208434 lei i-au însușit.

Autorul sesizării, studiind și analizând materialele cauzei a constatat că faptele incriminate inculpaților au fost bazate în exclusivitate pe presupuneri, declarațiile inculpaților și depozițiile martorilor au fost interpretate extensiv în defavoarea persoanelor acuzate, ca rezultat s-a constatat că în realitate, circumstanțele cazului, în special acțiunile acuzaților s-au manifestat după cum urmează:

- *Materialele cauzei atestă cu suficientă claritate că ordinul de angajare a inculpatului I.Luca în calitate de director comercial nu a fost la timp întocmit nu din vina inculpaților, dar din vina administratorului SRL "Ialcom Agro" A. Leahu (al 2-lea cofondator), care în anul 2006, angajându-se în serviciul la o instituție de stat în calitate de funcționar public, a neglijat cerințele legii și ale Statutului societății, prin care era obligat să întocmească un proces-verbal al Adinării generale a asociaților (reprezentată de ambii fondatori-asociați A.Leahu și E.Vutcariova), prin care să transmită de iure împuternicirile sale celui alt asociat-fondator - E.Vutcariova și să înregistreze această modificare la Camera înregistrării de Stat.*

De asemenea, organul de urmărire penală și instanțele de judecată, care la încadrarea juridică a faptei au neglijat faptul că, în conformitate cu art. 43 lit.a) al Legii privind societățile cu răspundere limitată, nr.135 din 14.07.2007 și cu pct.11 din Contractul de constituire a societății din 15.03.2000 (f.d.47,v.I), E.Vutcariova și A.Leahu activau în societate pe bază de egalitate (fiecare aveau în capitalul social câte 50% contribuții), în cazul retragerii benevole a lui A.Leahu de la conducerea societății, E. Vutcariova a fost în drept "de a participa la conducerea societății", inclusiv dreptul de a semna documentele oficiale ale societății.

De asemenea, la încadrarea juridică a faptei, s-a neglijat faptul că E.Vutcariova, semnând ordinele privind angajarea/concedierea în serviciu a lui I.Luca, a procedat în conformitate cu prevederile art.58 alin.(3) din Codul muncii, care prevede că: "(3) În cazul în care contractul individual de muncă nu a fost perfectat în formă scrisă, acesta este considerat a fi încheiat pe o durată nedeterminată și își produce efectele din ziua în care salariatul a fost admis la muncă de către angajator sau de către o altă persoană cu funcție de răspundere din unitate, abilitată cu angajarea personalului. Dacă salariatul dovedește faptul admiterii la muncă, perfectarea contractului individual de muncă în forma scrisă va fi efectuată de angajator ulterior, în mod obligatoriu".

16.3. **În concluzie**, circumstanțele invocate supra, cu desăvârșire, atestă că inculpatul I.Luca în mod legal a fost admis la muncă în calitate de director comercial al SRL "Ialcom Agro" și contractul semnat de acesta la 03.07.2009 este unul legal, precum și E.Vutcariova în mod legal a semnat ordinele și contractele de angajare/eliberare din serviciu a lui I.Luca din 06.07. și 10.07.2009.

Aceste fapte, de asemenea, mărturisesc că **textul criticat „înșelăciune și abuz de încredere”, prin formularea lui vagă, lipsită de claritate și previzibilitate, au condus la interpretarea lui extensivă în defavoarea persoanelor acuzate.**

16.4. În acest context, Curtea Constituțională a statuat că la analiza conținutului unei fapte penale trebuie avut în vedere: conținutul concret (*de facto*), care constituie săvârșirea faptei în realitatea obiectivă de către o persoană și care se înscrie în tiparul abstract al normei de incriminare, și conținutul legal (*de jure*), care cuprinde elementul obiectiv și subiectiv prin care o faptă devine infracțiune, prin urmare - componentă de infracțiune, descrisă în normele părții speciale a Codului penal. Persoana poate fi trasă la răspundere penală pentru o infracțiune dacă acțiunea/inacțiunea săvârșită *de facto* de către aceasta conține semnele unei componente de infracțiune *de jure*. În context, Curtea reține că încadrarea juridică a faptei, fiind o operațiune complexă, îndreptată spre **determinarea adevărului obiectiv**, presupune potrivirea dintre semnele faptei săvârșite în realitatea obiectivă cu semnele componente de infracțiune desprinse

din norma de incriminare, competență atribuită organelor judiciare (HCC nr. 9 din 29.04.2016).

16.5. În același context, ține de menționat că, după modul de descriere și formulare a laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la alin.(1) al art.190 CP (redacția anterioară) și la alin.(1) al art.196 CP, textul criticat se situează la nivelul unor grave deficiențe tehnico-legislative, care incontestabil are un impact negativ asupra actului de înfăptuire a justiției. În special, este de reținut că modul de descriere și formulare a acțiunilor infracționale desemnate prin textul „**înșelăciune sau abuz de încredere**”, ca elemente materiale ale laturii obiective a infracțiunilor vizate, este unul bazat **pe principiul generalității legilor**, pe care motiv nu asigură calitatea normei de incriminare, care să corespundă strict criteriilor de claritate și previzibilitate, prevăzute de **art.22 din Constituție și art.7 din Convenția Europeană**.

16.6. Întrucât normele de lege criticate au o natură estimativă și un rol determinant la judecarea unei cauze penale, dar au o formulare vagă și imprecisă, există riscul real de instaurare a arbitrariului judiciar, așa cum a menționat și Curtea Constituțională în Decizia nr.126 din 15.11.2018 (§§22-23) amintită *supra*.

În acest sens, în Cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni vs Romania (§36), menționată mai sus, Curtea Europeană „a constatat deja că chiar din cauza principiului generalității legilor, conținutul acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una din tehnicile tip de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive,” iar în §43 amintește că „Din aplicarea extensivă a legii penale rezultă că, cel puțin din cauza lipsei unei interpretări jurisprudențiale accesibile și evident previzibile, cerințele articolului 7 nu ar putea fi privite drept respectate în privința unui acuzat. ... Acțiunea doctrinei de a interpreta liber un text de lege nu poate înlocui existența unei jurisprudențe. A raționa altfel ar însemna să încalci obiectul și scopul acestei dispoziții, care dorește ca nimeni să nu fie condamnat în mod arbitrar.”

16.7. Privitor la **principiul generalității legilor** în raport cu previzibilitatea legilor, Curtea Europeană în Cauza Rotaru vs. România, Hotărârea din 29.03.2000, (§55) „reamintește că o normă este "previzibilă" numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane - care, la nevoie, poate apela la consultantă de specialitate - să își corecteze conduita...”. (Hotărârea Malone vs.Regatul Unit din 2 august 1984.)

În context, de asemenea, este de remarcat că normele de incriminare criticate, provin din sistemul sovietic și fără a fi ajustate la condițiile unei economii de piață și la un sistem democratic de transformări social-economice, continuă să funcționeze în sistemul de drept contemporan contrar reglementărilor relevante naționale și internaționale.

Aici, drept exemplu, menționăm că noul Cod penal al României, (Legea 286/2009, publicat la 24.07.2009, în vigoare de la 01.02. 2014), **Art. 244. Înșelăciunea** prevede următoarele:

„(1) **Inducerea în eroare a unei persoane** prin prezentarea ca adevarata a unei fapte mincinoasă sau ca mincinoasa a unei fapte adevarate, in scopul de a obtine pentru sine sau pentru altul un folos patrimonial injust si daca s-a pricinuit o paguba, se pedepseste

(2) **Inselaciunea savarsita prin folosirea** de nume sau calitati mincinoase ori de alte mijloace frauduloase se pedepseste cu inchisoarea de la unu la 5 ani. Daca mijlocul fraudulos constituie prin el insusi o infractiune, se aplica regulile privind concursul de infractiuni.”, iar

Art. 238. Abuzul de încredere prevede :

„(1) Insusirea, dispunerea sau folosirea, pe nedrept, a unui bun mobil al altuia, de catre cel caruia i-a fost incredintat in baza unui titlu si cu un anumit scop, ori refuzul de a-l restitui, se pedepseste...”

(2) Actiunea penala se pune in miscare la plangerea prealabila a persoanei vatamate”.

16.8. Cele menționate supra, mărturisesc că noțiunea generală de „**înșelăciune și de abuz de încredere**” în dispozițiile articolelor respective din noul Cod penal, dar și în Codul penal vechi din anul 1968 al României au detaliat (clarificat) noțiunile de înșelăciune și abuz de încredere, așa cum s-a procedat și în Republica Moldova prin Legea 170/2018, numai că s-a modificat doar în alin.(1) al art.190 CP (în redacția anterioară), acesta fiind adaptat la criteriile de claritate și previzibilitate, pe când normele criticate au rămas nemodificate(art.196 alin.(1) CP), continuând să se aplice nefiind asigurate criteriilor de claritate și previzibilitate impuse de art.22 din Constituție și art.7 din CEDO.

17

La acest subiect, similar problematicii în discuție, Curtea Constituțională, cu referire la cauza Liivic v. Estonia, în Hotărârile nr. 22 și 33 din 2017 a subliniat următoarele: „*În același timp, invocând jurisprudența Curții Europene în cauza Liivic v Estonia (hotărârea din 25 iunie 2009), Comisia de la Veneția a menționat că dispozițiile care incriminează abuzul în serviciu, precum și interpretarea acestora, sunt moștenite din fostul sistem legal sovietic, iar autoritățile naționale se confruntă cu sarcina dificilă a aplicării acestor norme legale în noul context al economiei de piață.*”

În acest context, Curtea Europeană în aceeași cauză *Liivic vs, Estonia* a constatat că „*În schimb, folosirea unor noțiuni și a unor criterii prea vagi în interpretarea unei dispoziții legislative poate face această dispoziție legislativă incompatibilă cu cerințele de claritate și de previzibilitate în ceea ce privește efectele*” (*Liivic împotriva Estoniei*, pct. 96-104).

16.9. Din cele expuse *supra*, autorul sesizării reține că normele de incriminare criticate nu prevăd care acțiuni concrete de înșelăciune și/sau de abuz de încredere angajează răspunderea penală a persoanei și dacă aceasta ar fi putut la momentul respectiv să cunoască că comiterea acestor acțiuni va implica urmărirea penală și tragerea ei la răspundere penală. Anume din aceste considerente autorul conchide că prin înțelesul lor normele de incriminare criticate nu sunt sufficient de clare și previzibile, pe care motiv nu pot fi aplicate în continuare la înfăptuirea justiției în cazurile de învinuire a persoanelor pentru escrocherie comisă conform art.190 CP (redacția anterioară) și pentru cauzarea daunelor materiale conform art.196 CP.

Această concluzie reiese și din faptul că legislatorul nu a dat definiția normelor de incriminare criticate nici în capitolul XIII din Codul penal, care definește înțelesul termenilor sau expresiilor folosite în prezentul cod.

Prin urmare, autorul sesizării relevă că **textul criticat are o formulare exagerat de generală și este de o rigiditate excesivă, încât destinatarii ei, în special cei ce activează în domeniul economiei și comerțului, chiar și cu ajutorul unor profesioniști, nu ar putea să cunoască, care ar trebui să fie conduita lor pentru a nu fi plasați pe domeniul de urmărire penală.**

16.10. **În concluzie**, în raport cu materialele cauzei care se află pe rolul instanței de recurs și cu cele enunțate *supra* considerăm că **normele criticate sunt contrare prevederilor constituționale, în special art. 1 alin. (3), care asigură preeminența dreptului și ține de esența statului de drept; art. 22, care garantează principiul legalității incriminării și al legalității pedepsei penale, în coroborare cu articolul 23 alin. (2) din Constituție, care instituie criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege.**

IV – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

17. În baza celor invocate, solicit Curții Constituționale să declare neconstituționale:

1) **Textul „înșelăciune sau abuz de încredere” din alin.(1) al articolului 190 alin.(1) din Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002** (norma de incriminare în redacția de până la modificările operate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, M.O. nr.309-320/17.08.2018),

2) **Textul „înșelăciune sau abuz de încredere” din alin.(1) al articolului 196 din Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002.**

V – DATE SUPPLEMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

18. Anterior Curtea Constituțională nu s-a expus asupra constituționalității dispozițiilor legale criticate din art.196 alin.(1) Cod penal.

Textul „înșelăciune sau abuz de încredere” din alin.(1) al articolului 190 alin.(1) din Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (*norma de incriminare în redacția de până la modificările operate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, M.O. nr.309-320/17.08.2018*), așa cum este invocat în prezenta sesizare, de asemenea, anterior nu a fost obiect al controlului de

constituționalitate.

În același timp, anterior, la 2 aprilie 2019, de către avocatul BAA „Pro Dreptate” dl. Vasile Nicoară s-a solicitat controlul constituționalității **alineatului (1) integral al art.190 Cod penal** (în redacția de până la modificările operate prin *Legea nr.179 din 26.07.2018, M.O. nr.309-320/17.08.2018*).

În acest sens, în Decizia Curții nr.54 din 16.04.2019 în §19 ”*Curtea constată că în prezenta sesizare autorul ei nu susține că prevederile contestate sunt neconstituționale per se, ci mai curând faptul că autoritățile le-au aplicat în mod extensiv*”, pe care motiv Curtea nici nu a verificat alin. (1) al art.190 CP (în redacția anterioară legii nr.179 din 26.07.2018) sub aspectul conformității acestuia normelor constituționale. Mai mult Curtea în par.23 al acestei decizii a identificat că „*norma în discuție este inaplicabilă la soluționarea litigiului principal, deoarece în prezenta cauză inculpații au fost găsiți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 190 alin. (5) în redacția actuală [a se vedea § 6 din prezenta].*”

VI - LISTA DOCUMENTELOR

19. a) Recursul ordinar al avocatului Eugen Rusu din 10.12.2020;
- b) Decizia Curții de Apel Bălți din 30.09.2020;
- c) Decizia Curții Supreme de Justiție din 06.12.2016;

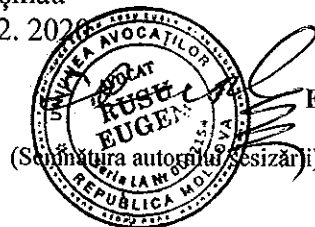
VII – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

20. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul Chișinău

Data 10.12.2020

Avocatul



Eugen Rusu

(Semnătura autografului sesizării)

Curtea Supremă de Justiție
ÎN C H E I E R E

10 februarie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Vladimir Timofti,
Judecătorii – Anatolie Țurcan, Elena Cobzac

examinând cererea avocatului Rusu Eugen în numele inculpaților Vutcariova Ecaterina și Luca Isidor, prin care se solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „înșelăciune sau abuz de încredere” din alin.(1) al art.190 Cod penal nr.985-XV din 18 aprilie 2002 (*norma de încriminare în redacția de până la modificările operate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, M.O. nr.309-320/17.08.2018*) și din alin.(1) al art.196 Cod penal nr.985-XV din 18 aprilie 2002,

C O N S T A T Ă :

1. Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află recursurile ordinare declarate de către reprezentantul părții vătămate SRL ”Cidonia”, Bulgac Ivan, inculpații Vutcariova Ecaterina Ivan și Luca Isidor, de către avocatul Rusu Eugen și de către avocații Caldîba Veronica și Caldîba Vitalie în numele inculpaților, în cauza penală privind învinuirea lui Vutcariova Ecaterina și Luca Isidor Semion, de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art.361 alin.(1), 190 alin.(5) Cod penal.

2. Prin sentința Judecătorei Ungheni din 10 iunie 2013, Vutcariova Ecaterina a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art.361 alin.(2) Cod penal la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere și de administrator al valorilor materiale pe un termen de 3 ani.

Conform art.90 Cod penal, executarea pedepsei cu închisoare i-a fost suspendată condiționat, pe o termen de probă de 3 ani.

Luca Isidor a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.361 alin.(2) Cod penal la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere și de administrator al valorilor materiale pe un termen de 1 an și în baza art.196 alin.(4) Cod penal la 2 ani închisoare.

Potrivit art.84 alin.(1) și (4) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsă definitivă de 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere și de administrator al valorilor materiale pe un termen de 1 an.

Conform art.90 Cod penal, executarea pedepsei cu închisoare i-a fost suspendată condiționat, pe un termen de probă de 3 ani.

De la inculpați s-a încasat, în mod solidar, în beneficiul SRL „Cidonia” prejudiciul

în mărime de 107.739 lei.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 25 mai 2016, au fost admise apelurile declarate de către procuror Popov Victoria, avocatul Ciorbă Ion în interesele părții vătămate SRL "Cidonia" și de către avocatul Bulbuc Boris în numele inculpaților, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre prin care Vutcariova Ecaterina și Luca Isidor au fost achitați de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, pe motiv că faptele lor nu întrunesc elementele infracțiunii.

Procesul penal în privința inculpaților Vutcariova Ecaterina și Luca Isidor pe art.361 alin.(2) lit. b) Cod penal a fost încetat, în legătură cu expirarea termenului prescripției tragerii la răspundere penală.

Acțiunea civilă a fost lăsată fără soluționare, urmând soluționarea acesteia în ordinea procedurii civile.

4. Procurorul și reprezentantul părții vătămate SRL „Cidonia”, Bulgac Ivan au contestat cu recurs ordinar decizia instanței de apel, solicitând casarea acesteia cu remiterea cauzei la rejudecare.

5. Prin decizia Colegiul penal lărgit din 06 decembrie 2016, recursurile ordinare declarate au fost admise, casată decizia instanței de apel și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 30 septembrie 2020, au fost admise apelurile declarate, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre prin care Vutcariova Ecaterina a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art.190 alin.(5) Cod penal la 8 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis pentru femei, cu privarea de dreptul de a practica activitate economică pe termen de 3 ani.

Luca Isidor a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.190 alin.(5) Cod penal la 8 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a practica activitate economică pe termen de 3 ani.

Procesul penal în privința inculpaților Vutcariova Ecaterina și Luca Isidor pe art.361 alin.(2) lit. b) Cod penal a fost încetat, în legătură cu intervenirea termenului de prescripție prevăzut de art.60 alin.(1) lit. b) Cod penal.

Acțiunea civilă în latura prejudiciului material în mărime de 107 739 lei, s-a admis, însă fără a fi pusă în executare, în legătură cu faptul că a fost achitat prejudiciul.

Acțiunea civilă în latura încasării din contul inculpaților Vutcariova Ecaterina și Luca Isidor în beneficiul părții vătămate SRL "Cidonia" a cheltuielilor de judecată s-a admis în principiu, urmând ca asupra cuantumului să se expună instanța civilă.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

7. Nefiind de acord cu soluțiile instanțelor de fond, au declarat recursuri ordinare reprezentantul părții vătămate SRL "Cidonia", Bulgac Ivan, inculpații Vutcariova Ecaterina și Luca Isidor, avocatul Rusu Eugen și avocații Caldîba Veronica și Caldîba Vitalie în numele inculpaților, solicitând casarea acesteia cu remiterea cauzei la rejudecare.

8. Totodată, avocatul Rusu Eugen în numele inculpaților Vutcariova Ecaterina și Luca Isidor a depus sesizare privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, solicitând exercitarea controlului constituționalității sintagmei „înșelăciune sau abuz de încredere” din alin.(1) al art.190 Cod penal nr.985-XV din 18 aprilie 2002 (*norma de încriminare în redacția de până la modificările operate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, M.O. nr.309-320/17.08.2018*) și din alin.(1) al art.196 Cod penal nr.985-XV din 18 aprilie 2002.

9. Colegiul penal, examinând cererea înaintată, consideră că acesta urmează a fi admisă, deoarece potrivit art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, dacă în procesul judecării cauzei, se constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, Curtea Supremă de Justiție sesizează Curtea Constituțională.

Totodată, în corespundere cu Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016, pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia. Sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție. Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate.

10. În asemenea circumstanțe, în conformitate cu art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, 342 alin.(1), Colegiul penal,

DISPUNE :

Se expediază după competență sesizarea avocatului Rusu Eugen în numele inculpaților Luca Isidor și Vutcariova Ecaterina privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „înșelăciune sau abuz de încredere” din alin.(1) al art.190 Cod penal nr.985-XV din 18 aprilie 2002 (*norma de încriminare în redacția de până la modificările operate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, M.O. nr.309-320/17.08.2018*) și din alin.(1) al art.196 Cod penal nr.985-XV din 18 aprilie 2002.

Președinte	(semnat)	Timofti Vladimir
Judecători	(semnat)	Țurcan Anatolie
	(semnat)	Cobzac Elena

Copia corespunde originalului

Judecător



Țurcan Anatolie